

LOUISE JENSEN

SURROGAAT- EMA

*Tal on olemas kõik,
mida sa tahad*

P s ü h h o o g i l i n e p õ n e v i k

Originaali tiitel:
Louise Jensen
The Surrogate
2018

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Kogu raamatut või ükskõik millist osa sellest ei ole lubatud reprodutseerida, paljundada ega levitada ükskõik millisel viisil või milliseks otstarbeks ilma autoriõiguse valdaja kirjaliku loata.

See on ilukirjanduslik teos. Kui nimed, tegelased, firmad, organisatsioonid, kohad ja sündmused pole selgelt määratletuna avalikus omandis, on need kas autori välja mõeldud või kasutatakse neid ilukirjanduslikul eesmärgil. Iga sarnasus tegelike inimestega, elavate või surnutega, ning sündmuste ja kohadega on täiesti juhuslik.

Tõlkinud Evi Eiche
Toimetanud Viivi Variksaar
Korrektuuri lugenud Inna Viires
Kaane kujundanud Reet Helm

Copyright © Louise Jensen, 2017
First published in Great Britain in 2017 by Storyfire Ltd. trading as
Bookouture
All rights reserved.
© Tõlge eesti keelde ja eestikeelne väljaanne. Kirjastus ERSEN, 2019.

B05363219
ISBN 978-9949-82-430-4

Kõik kirjastuse Ersen raamatud ja e-raamatud on saadaval veebipoest
www.ersen.ee

*Oma õele Karin Applebyle,
kes on kõige tugevam naine, keda tean.*

Kui te torkate meid, kas meist ei voola verd?

Kui meid kōditate, kas me ei naera?

Kui meid mürgitate, kas me ei sure?

Ja kui teete meile ülekohut, kas me ei tohigi siis kätte tasuda?

– *William Shakespeare, „Veneetsia kaupmees”*
(Tõlkinud Georg Meri 1960. aastal).

HILJEM

Paanikatunne süveneb, õud ripub õhus nagu suits.

„Nad on nii armas paar. Kas te arvate, et nendega on kõik korras?“ küsib naine, kuid kiirabiautode rohkus vaikselt tupiktänavas ja ümber maja tõmmatud sinivalge kuriteopaigalint viitavad sellele, et asjad pole kaugeltki korras. Naine paneb käed endale ümber, nagu oleks tal külm, hoolimata sellest, et see on viimaste aastate soojarekordeid purustav maikuu. Kirsioied keerlevad tema pahklude ümber nagu konfetid, kuid selle maja elanike jaoks ei kehti enam „õnnelikult elu lõpuni“, sest juba on tunda, kuidas tragöödia imbub ehitise punastesse tellistesse.

Naise hääl väriseb, kui ta mikrofoni räägib. Raske on teda kuulda üle automootori mürina ja uksepaugatuste, kui rivaalidest uudistekanalil meeskond kaamera kolksudes statiivile asetab.

Reporter lükkab mikrofoni naise suule lähemale.

Too lükkab oma punased juuksed kõrva taha ja tõstab pea. Silmis läiklevad pisarad.

Televisiooni jaoks super.

„Meie tänaval ei oskaks küll midagi halba oodata... kindlasti mitte siin. Siin on *hea* elada.“

Viivuks libiseb põlgus üle reporteri näo, seejärel manab ta ette täiusliku maski: segu kaastundest ja šokist. Ega ta ilmaasjata kolm aastat draamakursustel õppinud.

Oodates, millal naine lõpetab valju nuuskamise, sikutab reporter lipsusõlme pisut lõdvemaks. Kuumus on talumatu ja varjud pikad

lõõskava päikese käes. Kaenalde alt õhkub higihaisu, vastukaaluks niidetud muru magusale lõhnale. Hais on imal, kleepub kõri külge. Mees ei jõua ära oodata, millal saaks koju jääkülma õllepurgi manu. Tõmbaks jalga lühikesed püksid nagu sel postiljonil, kes kõnniteeserval istub, pea põlvede vahel. Huvitav, kas tema nad leidiski. Täna ootab oma posti palju vihaseid inimesi. „Hilinenud kirjad põhjustasid šokilaine!“ oleks keskmine nõme kohalik uudis, mille reporter tavaliselt valmis vorbib, aga see siin... see võib saada üleriigiliseks. Temale endale suur läbimurre. Ta jõudis siia nii kiiresti kui võimalik, kui ülemus helistas ja andis teada, mida arvas olevat politseiraadiost kuulnud.

Reporter tõstab ühe kae, et kaitsta silmi päikese eest, ja uurib ümbrust. Kohe üle tänava toetub üks naine vastu uksepiita, plikatirts süles. Reporter ei suuda naise näoilmelest midagi välja lugeda ja imestab, miks too ei astu lähemale nagu kõik ülejäänud. Aia äärde, nii lähedale, kui politsei lubab, on kogunenud väike hulk inimesi: reporter oletab, et sõbrad ja naabrid. Nende šokeeritud näoilmed on suureks vastandiks hooldatud muruservadele, mis on täis istutatud oranže peiulilli ja lil-lasid võõrasemasid. Ta leiab, et selline kontrast sobiks suurepäraselt fotole. *Tragöödia pisendab rõõmu kevadest. Tärkav loodus toob esile elu kaotamise valu.* Jumal, küll ta on ikka andekas, ta peaks tegelikult olema uudisteankur.

Reporter kuuleb selja taga liikumist ja annab operaatorile märku ümber pöörata. Kaamera sihhib nüüd rada, mis viib avatud eesukse poole. Ukse kõrval valvab politseinik, seistes miniatuurse puuga hõbedase poti ees. Trepil on plekid, näib, et veri. Seda nähes reporteri süda rinnus paisub. Mis iganes siin ka juhtus, see on tähtis. Tema karjääri määrav.

Kaks tõsise olemisega parameedikut väljuvad majast, lükates enda ees tühje kanderaame, mille rattad kruusa sees krigisevad.

Reporteri kõrval seisev naine krahmab mehel käsivarrest, nii et tema sõrmeotsad suruvad kõvasti pintsakukangast. *See rumal lehm kortsutab käise ära.* Mees võitleb sooviga end vabaks kiskuda, kuid neelab siis ärrituse alla. Võib-olla peab ta naist hiljem veel intervjuerima.

„Kas see tähendab, et nendega on kõik korras?“ pärib naine, segadust väljendav ilme näol.

Ratastega kanderaamid tõstetakse kolinal kiirabiauto tagaossa. Uk-
sed paugatavad kinni, sinised tuled lõpetavad vilkumise ja auto sõidab
aeglaselt minema.

Veatult püगतud heki tagant kuuleb mees raadiovastuvõtja krõbinat.
Näha pole kedagi. Vaikne hääl. Sõnad triivivad laisalt reporteri poole,
saatjaks kimalaste sumin ja summutatud nuuksed.

„Kaks laipa. Algab mõrvauurimine.“

ESIMENE PEATÜKK

Praegu

Ära pööra ümber.

Kuulen selja taga uuesti seda helisevat naeru. Kinnitan endale, et see ei saa olla tema, aga tean isegi pärast kõiki neid aastaid, et see on nii. Maailm hakkab minust taganema ja ma pigistan letti nii kõvasti, et sõrmenukid tõmbuvad valgeks.

Ära pööra ümber.

Clare'i suu moodustab mu ees küsimuse: „Vahukoort?“, kuid ma ei kuule midagi peale sumina oma kõrvus. Raputan pead, nagu üritaksin niiviisi sumina lahti saada, kuid see muutub üha valjemaks. Clare'i käsi vajub alla ja vahukoorepihusti mu kruusi kohale. Tellin alati sama jooki, kui siia sisse astun, aga täna on see helisev naer mu minevikku tagasi kiskunud. Kuuma kakao lõhn, mis tavaliselt on väga ahvatlev, ajab mul kõhus keerama.

„Kat, kas kõik on korras?“

Mul on palav, kohmitsen salli kallal, sest see lämmatab mind. Väljas kõnniteedel on valge härmakord, kuid kohvikus on lämbe. Kohvima-sin sisiseb ja pitsib, aur tõuseb üles tammepalkidest lae poole.

Kärsitu kõhatus mehelt, kes tammub jalalt jalale mu selja taga, tuletab meelde, et ma pole veel Clare'ile vastanud.

„Ei, aitäh,“ ütlen ma kuiva suuga. Hääl on veidralt kähisev. Lükkan ühe käega münte üle leti ja võtan teisega joogi. Kuum vedelik loksab üle kruusiserva, voolab mööda sõrmi, põletab nahka. Vastumeelselt pöördun ümber. See heliseb jälle.

Naer.

Tema naer.

Mu pilk eksleb mööda kohvikut ja kui ma teda näen, kaob kõik muu kaugusse. Ta istub seljaga minu poole, aga ma tunneksin selle säravmusta bobisoengu igal pool ära. Ta tõmbab sõrmedega läbi juuste, jutustades millestki elavalt enda vastas istuvale eakale naisele ja kallutades pea küljele, kuulates teise vastust. Tundub, nagu oleksin teda alles eile näinud, kuid loomulikult pole see nii.

Lisa.

Mu peopesad hakkavad tulitama ja kihelema. Mul pole paanika-hoogu juba tükk aega olnud, kuid kasvava ärevuse taga on kõige selle vältimatus, peaaegu alistumine.

Ma pole kindel, mida esmalt teha. Mu jalad hauduvad lambanahast UGG saabastes. Peanahk kirvendab. Ruum mu ümber kõigub ja kii-gub. Toetun vastu seinu ja see kannatab mu raskuse välja. Samal ajal voolab rahvas kohvikusse lõunat sööma – kodust suppi ja sulajuustust tilkuvaid *panini*’sid. Mul pole mingit võimalust lahkuda, ilma et Lisa mind ei näeks, ja ma ei suuda temaga mingit tegemist teha. Olen juba niigi emotsionaalselt kurnatud ja tahan mobiiltelefonist järele vaadata, kas midagi uut on kuulda. Panen kogu tähelepanu ühe jala teise ette asetamisele ja hiilin nurgas seisva ümmarguse laua poole, kusjuures kogu aeg on tunne, et ma hakkamini minestama. Vajun kumera selja-toega toolile, lasen ostukotid põrandale kukkuda ja üritan teha end nii väikeseks kui võimalik. Kakao mu ees laual jääb puutumata, selle peale moodustub paks nahk. Kurgus on kitsas ja ma ei suuda kakaod alla neelata. *Mis Lisa siin teeb?* Me oleme kodust peaaegu saja kilo-meetri kaugusel ja kohe, kui ma sellele mõtlen, jahmatab mind, et ma ikka veel viitan automaatselt *tollele* kohale kui kodule, mitte siinsele, kus olen uut elu alustanud. Sõrmitsen kuldristi kaelaketi küljes ning kolina ja mürinaga tulevad meelde reaalsed mälestuspildid: meie esi-mene päev koolis, Lisa kummardumas, et mu kingapaelu kinni siduda, sest ma ise pole seda veel selgeks saanud, sooja suvepäikese käes mu aias, jalad ristis, murul istumas ja karikakardest pärgi punumas, ning hiljem rinnahoidjatesse vetsupaberit toppimas ja käeseljal suudlemist harjutamas. Ma olen Lisast nii väga puudust tundnud, aga ma ei tea,

mida öelda, et midagi heaks teha. Mida üldse teha, et asjad õigeks saaksid. Võin teeselda, et ei vaja teda, kuid see ei kustuta rinnas valu, mida tunnen, kui mõtlen sõprusele, mis meie vahel kord õilmitses.

Vali kõhatus tõmbab mu pilgu kõrvale. Üks paarrike ootab laua vabanemist. Nende kandikul on aurav kohv ja toorjuustuvahused koogilõigud. Pillan huultelt väikesed vabandused, panen jope selga ja korjan kotid põrandalt üles. Tõmban sügavalt hinge, tõusen ja hakkam ukse poole marssima, pea maas, pilk kindlalt põrandale kinnitatud. Olen peaaegu ukseni jõudnud ja sõrmed puudutavad juba jahedat metalllinki, kui hääli hüüab: „Kat!“ Ma olen sunnitud üle öla tagasi vaatama.

„Lisa.“ Uurin oma endise parima sõbranna nägu, oodates näha viha või vähemalt valu, kuid üle tema näo venib lai naeratus. Silmanurkadesse ilmuvad kortsukesed. Võiks arvata, et seda ägedat tülid, mis meie vahel arenes viimane kord, kui koos olime, pole kunagi aset leidnud. Või seda, mis pärast juhtus. Eriti seda, mis pärast juhtus.

„Arvasin kohe, et see oled sina!“ Näib, et Lisal on tõeliselt hea meel mind näha.

„Mis sa siin teed?“ Mu hääletoon on süüdistavam, kui sooviksin, ja ma pehmendan oma küsimust ettevaatliku naeratusega.

„Mind saadeti nädalaks siia, Saint Thomase haiglasse. Töötan nüüd öena.“

„Nagu su emagi?“ pahvatan. Ma ei luba endal kunagi Lisa perest mõelda. Või enda omast.

Ainult siin ja praegu.

„Aga sina?“ küsib Lisa.

„Mina olen siin juba paar aastat elanud.“

„Milline kokkusattumus!“

Kas ikka on? Vihkan seda umbusku, mis minusse pugema hakkab. Lõppude lõpuks pole Lisa see, kes midagi valesti tegi, eks? Enne kui jõuan midagi vastata, kallistab ta mind juba kõvasti. „Ma olen sinust nii-nii puudust tundnud,“ ütleb ta ja hoolimata oma kahtlustest leian, et kallistan teda vastu.

„Ega sa ju veel minema hakka?“ küsib Lisa.

Heidan pilgu tänavale. Hallile taevale, täis pakse pilvi. Inimestele, kes mööda kõnniteid kiirustavad, pead maas, vastu lõikavat tuult.